

(1393) “राघु सामर्थ्ये” (I-भ्वादि:-112. अक. सेट्. आत्म.)

राघक:-घिका, राघक:-घिका, रिराघिषक:-षिका, राराघक:-घिका ; राघिता-त्री, राघयिता-त्री, रिराघिषिता-त्री, राराघिता-त्री ; इत्यादिकानि समस्तान्यपि रूपाणि भौवादिकद्राखतिवत् (879) ज्ञेयानि । अस्यात्मने-पदत्वात् राघमानः, राघिष्यमाणः, रिराघिषमाणः, रिराघिषिष्यमाणः इति शानचि रूपाणि बोध्यानि । ^१राघितः ।

(1394) “राजू दीप्तौ” (I-भ्वादि:-822. अक. सेट्. उभ.) फणादिः ।

राजक:-जिका, राजक:-जिका, रिराजिषक:-षिका, राराजक:-जिका, राजिता-त्री, राजयिता-त्री, रिराजिषिता-त्री, राराजिता-त्री ; इत्यादीनि सर्वान्यपि रूपाणि भौवादिककाशतिवत् (186) ज्ञेयानि ।

^१रराजिवान्-रेजिवान्, ^२सम्राट्, ^३विश्वाराट्-राट्, चेदिराट्, ^४राष्ट्रिः, ^५राजिः, ^६राजानकः, ^७राजा, ^८राष्ट्रम्-राष्ट्री, इतीमान्यस्माद् भवन्तीति बोध्यम् ।

1. कर्तरि लिटः कसौ, ‘फणां च सप्तानाम्’ (6-4-125) इत्येवाभ्यासलोप-विकल्पः । ‘वस्वेकाजाद्वसाम्’ (7-2-67) इतीडागमः ।
2. ‘सत्सूद्विषद्रुहदुहयुजविदभिदच्छिदजिनीराजामुपसर्गेऽपि किप्’ (3-2-61) इति ‘सम्’ इत्युपसर्गपूर्वकादस्मात् किप् । ‘मोऽनुस्वारः’ (8-3-23) इत्यस्यापवादतया, ‘मो राजि समः कौ’ (8-2-25) इति प्रतिपदविहितो मकारः ।
3. ‘विश्वाराट्’ इत्यत्र ‘अन्येभ्योऽपि दृश्यते’ (3-2-178) इति किप् । ‘विश्वस्य वसुराटोः’ (6-3-128) इति दीर्घः ।
4. ‘क्तिन् आवादिभ्यः—’ (वा. 3-3-94) इति बाहुलकात् क्तिन् । हलन्तलक्षणाकारप्रत्ययस्यापवादः । ‘तितुत्—’ (7-2-9) इतीग्निषेधे ‘प्रश्चभ्रस्जसृजमृजयज-राजभ्राजच्छशां षः’ (8-2-36) इति झलि परतो. जकारस्य षकारः ।
5. ‘इक् कृष्यादिभ्यः’ (वा. 3-3-108) इतीकृप्रत्यये रूपम् । राजते इति राजिः ।
6. बाहुलकात् ‘आनकः शीङ्भिः’ (द. उ. 3-26) इत्यानकप्रत्यये रूपम् । अत्यर्थं राजते इति राजानकः । अत्र सूत्रे राजधातोरसंग्रहेऽपि, “प्राक् प्रत्ययनिर्देशः” (दशपाद्युणादिवृत्तिः 10-2) इत्यसकृदुक्तत्वादत्रापि राजतेरानकप्रत्यय इति बोध्यम् ।
7. ‘कनिन् युवृषितक्षिराजि—’ (द. उ. 6-51) इति कनिन्प्रत्ययः । ‘सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ, (6-4-8) इति दीर्घे, ‘न लोपः प्रातिपदिकान्तस्य’ (8-2-7) इति नकारलोपः ।
8. छृन्प्रत्यये रूपम् । ‘तितुत्र—’ (7-2-9) इतीग्निषेधे षत्वम् । त्रियाम् षित्वात् डीप् ।
- ▲. ‘प्रवङ्घनानस्य च तस्य सत्वरं विमङ्घनस्याधिकराशिनात्मनः ।’ धा.का. 1-16.